

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/25894> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Keogh, Gary

Title: Reconstructing a hopeful theology in the context of evolutionary ethics

Issue Date: 2014-06-11

SAMENVATTING

Het doel van deze studie is het articuleren van een theologische meta-ethiek die de aard van de ethiek accepteert zoals die begrepen kan worden in het licht van de evolutietheorie. Er zal worden betoogd dat een dergelijke theologische meta-ethiek kan worden geïnterpreteerd als hoopvol en optimistisch, gezien de evolutie van moraal uit het amorele.

De beginselen van evolutionaire theorie kunnen worden toegepast om voorbij de grenzen van de biologie een *Weltanschauung* te ontwikkelen. Daarbij moet ook worden gelet op de aanzienlijke implicaties die de acceptatie van het wetenschappelijke denken heeft voor het denken over goed en kwaad. De auteur acht het van belang om te komen tot een hervorming van de theologische metaethiek op een wijze die volledige waardering toont voor de inzichten van de natuurwetenschappen in het algemeen, en die van de evolutionaire ethiek in het bijzonder. Daarom wordt in deze studie de theologische vooronderstelling van een op waarde gerichte God verweven met de naturalistische, materialistische vooronderstellingen van het moderne wetenschappelijke wereldbeeld. Het gaat de auteur daarbij niet om een theïstische interpretatie van evolutie of om apologetiek voor traditionele theologische overtuigingen, maar om het accepteren van de evolutionaire ethiek *in toto* en het integreren daarvan in een wereldbeeld waarbinnen de levensvatbaarheid van bepaalde theologische thema's opnieuw wordt geëvalueerd en een overkoepelende theologische metaethiek wordt gereconstrueerd.

In deze studie zal worden aangevoerd dat het in het licht van kennis over de evolutie noodzakelijk is te komen tot een herziening van theologische benaderingen van goed en kwaad voor zover die verbonden zijn met de gedachte aan een ‘zondeval’. Bij de beoogde herziening van de theologische metaethiek is het van belang dat de context van de evolutionaire theorie aandacht krijgt, ons wereldbeeld zoals dat mede bepaald wordt door de natuurwetenschappen. Verdedigd wordt dat zowel vanuit een wetenschappelijk perspectief als ook vanuit een theologisch perspectief, het meest geschikte wereldbeeld in ontologisch opzicht naturalistisch is. Onze natuurwetenschappelijke kennis over causale ketens in het universum én theologische bezinning op de problematiek van goed en kwaad passen bij een naturalistisch en niet-teleologisch wereldbeeld. Verhalen over een verloren gegane volmaaktheid in een paradijselijk verleden en verwachtingen ten aanzien van herstel in een eschatologische toekomst zijn niet levensvatbaar in het licht van de evolutie. Het voorgestelde naturalistische kader legt de nadruk op de betekenis van moraal in het heden.

In de menselijke morele geschiedenis, zo wordt hier verdedigd, is er op hoofdlijnen morele vooruitgang, bijvoorbeeld in het denken over morele gelijkwaardigheid van verschillende groepen mensen. Er zijn tegenslagen, maar globaal is er sprake van een voortdurende uitbreiding van de kring van moreel relevante anderen. Deze verbreding wordt in de christelijke traditie allegorisch gepresenteerd door de gelijkenis van de Barmhartige Samaritaan. Het theologische kader dat in deze studie naar voren wordt gebracht, maakt het mogelijk een christelijke ethiek te overwegen op een manier die centrale motieven van de christelijke ethiek zoals in het bijzonder *agape*, naastenliefde, behoudt, met erkenning van het natuurlijke, materiële karakter van het menselijk bestaan, zoals zichtbaar gemaakt door de natuurwetenschappen. Indien we het naturalistische kader van de ethiek erkennen, dan moeten wij nadenken over onze verantwoordelijkheid in het gebeuren; ethische oordelen zijn niet rechtstreeks door God gegeven, maar het resultaat van wisselwerking tussen sociale

natuur en redelijke reflectie, zoals die plaats heeft in ons en plaats had in vele voorafgaande generaties. In het hier gepresenteerde perspectief is het *summum bonum*, het hoogste goed, niet gelegen in een eschatologische toekomst of een verloren verleden, maar te beschouwen als een ideaal waar in het heden naar kan en moet worden gestreefd. Deze evolutie-accepterende benadering impliceert géén nihilisme of zinloosheid, maar roept op tot het werken aan een aardse samenleving als een ‘Koninkrijk’ dat in de ontwikkeling goddelijke waarden weerspiegelt. Het biedt een mogelijkheid voor een uiteindelijk hoopvolle visie die de theologische vooronderstellingen van een op waarde gerichte God erkent maar zich ook rekenschap geeft van de inzichten van de natuurwetenschappen. We zien in de mensheid een overgang van altruïsme als evolutionaire functioneel gedrag naar echte moraal. Daarbij aansluitend, zo wordt hier betoogd, kan worden gekomen tot een hoopvolle herziening van de christelijke morele uitdaging als een bewuste uitbreiding van de onbewuste natuurlijke ontwikkeling van goedheid.